

Валерій Могилівський,
здобувач ТДАТУ, Керівник: **Ганна Ортіна**
доктор наук з державного управління,
кафедра менеджменту та публічного адміністрування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

ADAPTIVE GOVERNANCE ЯК МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Актуальність дослідження. Сучасна система публічного управління України функціонує в умовах постійних кризових змін, що супроводжуються військовими загрозами, економічною нестабільністю, демографічними трансформаціями та високим рівнем соціальної турбулентності. За таких умов особливої актуальності набуває питання здатності територіальних громад швидко адаптуватися до нових викликів, підтримувати стабільність функціонування локальних систем управління та забезпечувати ефективну координацію ресурсів у ситуаціях невизначеності.

Традиційні моделі governance, засновані на жорсткій ієрархії та довготривалих бюрократичних процедурах, дедалі частіше демонструють низьку ефективність у кризових умовах. Натомість сучасний міжнародний управлінський дискурс орієнтується на adaptive governance — модель управління, що базується на гнучкості, швидкому реагуванні, динамічному стратегічному плануванні та здатності системи до самоадаптації. Саме adaptive governance сьогодні розглядається як одна з ключових умов забезпечення institutional resilience та sustainable territorial development.

Особливість adaptive governance полягає у переході від жорстко регламентованого адміністрування до мережевої моделі управління, де важливу роль відіграють міжсекторальна взаємодія, stakeholder engagement та collaborative management. У сучасних умовах ефективне управління територіями потребує координації діяльності органів місцевого самоврядування, громадських організацій, бізнесу, міжнародних партнерів та локальних спільнот. Саме горизонтальна взаємодія дедалі більше визначає ефективність strategic governance у кризових ситуаціях.

У післявоєнний період adaptive governance набуває особливого значення для системи recovery management територіальних громад. Відновлення інфраструктури, забезпечення життєдіяльності населення, управління гуманітарними потоками та реалізація локальних стратегій розвитку вимагають високого рівня управлінської гнучкості та оперативності прийняття рішень. У цьому контексті важливого значення набуває здатність громад формувати adaptive public policy, яка може швидко змінюватися відповідно до нових соціально-економічних умов.

Одним із ключових елементів adaptive governance є використання foresight management та scenario planning. В умовах кризової невизначеності органи

місцевого самоврядування повинні не лише реагувати на поточні виклики, а й прогнозувати потенційні ризики та формувати альтернативні сценарії розвитку територій. Такий підхід дозволяє підвищити strategic resilience громад та забезпечити continuity governance у нестабільному середовищі.

Важливою складовою adaptive governance є розвиток локального управлінського потенціалу. Сучасні територіальні громади потребують формування adaptive leadership, розвитку кризових компетентностей управлінських кадрів та впровадження інноваційних підходів до public administration. У сучасних умовах саме якість управлінського капіталу значною мірою визначає здатність громади до швидкої адаптації та стратегічного розвитку.

Не менш важливим елементом adaptive governance виступає соціальна комунікація та довіра населення до системи public governance. У кризових умовах ефективність управлінських рішень значною мірою залежить від рівня community engagement, прозорості взаємодії та підтримки населення. Саме тому сучасні моделі governance дедалі більше орієнтуються на participatory mechanisms та open governance practices.

Водночас adaptive governance тісно пов'язане з ESG-oriented management, оскільки стійкість територій залежить не лише від економічних чи адміністративних факторів, а й від соціальної стабільності, екологічної безпеки та ефективності governance systems. Інтеграція ESG-principles у систему adaptive management створює передумови для формування довгостроково стійких моделей territorial governance.

Таким чином, adaptive governance виступає сучасною моделлю strategic public management, орієнтованою на забезпечення гнучкості, стійкості та ефективності територіальних громад у кризових умовах. Формування адаптивних систем governance є важливою передумовою модернізації системи місцевого самоврядування України та забезпечення ефективного післявоєнного recovery governance.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що adaptive governance є важливим механізмом забезпечення стійкості територіальних громад в умовах кризової невизначеності. Обґрунтовано необхідність переходу від традиційних адміністративних моделей управління до гнучких систем strategic governance, заснованих на принципах адаптивності, міжсекторальної взаємодії та scenario planning. Визначено, що adaptive governance сприяє підвищенню institutional resilience, ефективності recovery management та здатності територіальних громад до стратегічної самоадаптації. Доведено, що впровадження adaptive governance є важливим напрямом модернізації системи public administration України відповідно до сучасних європейських підходів до sustainable territorial governance.

Список використаних джерел

1. Folke C., Hahn T., Olsson P., Norberg J. Adaptive Governance of Social-Ecological Systems. *Annual Review of Environment and Resources*. 2005. Vol. 30. P. 441–473.

2. Boin A., Lodge M. Designing Resilient Institutions for Transboundary Crisis Management. *Public Administration*. 2021. Vol. 99. № 2. P. 323–339.
3. Duit A., Galaz V., Eckerberg K., Ebbesson J. Governance, Complexity, and Resilience. *Global Environmental Change*. 2010. Vol. 20. № 3. P. 363–368.
4. European Commission. *Strategic Foresight Report 2024: Resilience and Preparedness in the EU*. Brussels, 2024. 74 p.
5. OECD. *Government at a Glance 2023*. Paris : OECD Publishing, 2023. 280 p.
6. United Nations. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York : UN, 2015. 41 p.
7. Sklavos G., Zournatzidou G., Ragazou K. Next-Generation Urbanism: ESG Strategies, Green Accounting, and the Future of Sustainable City Governance. *Urban Science*. 2025. Vol. 9. № 7. P. 261–275.